

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Sint-Paulusinstituut te Herzele

Hoofdstructuur so

	Instellingsnummer	37325
	Instelling	Sint-Paulusinstituut
directeur		Karel Vanderbeke
adres		Burgemeester Matthyssstraat 5 - 9550 HERZELE
telefoon		053-62.33.82
fax		053-63.19.84
e-mail		karel.vanderbeke@sint-paulus.be
website/URL		http://www.sint-paulus.be
	Bestuur van de instelling	972059 - Vrij Katholiek Onderwijs te Herzele te HERZELE
adres		Burgemeester Matthyssstraat 5 - 9550 HERZELE
	Scholengemeenschap	113324 - SGKSO Regio Zottegem te ZOTTEGEM
adres		Parkstraat 2 - 9620 ZOTTEGEM
	CLB	115048 - Vrij CLB Zuid - Oost - Vlaanderen te OUDENAARDE
adres		Burgschelde 7 - 9700 OUDENAARDE
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	14, 15, 16, 17, 18 maart 2011
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	18 maart 2011
	Datum bespreking verslag met de instelling	8 april 2011
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Luc Mondelaers
	Teamleden	Marina Droessaert Henk Foriers

Deskundige(n) behorend tot de nihil
administratie

Externe deskundige(n) nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
1. SAMENVATTING	6
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	7
2.1 Vakken/structuuronderdelen in de focus	7
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus.....	7
3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL	7
4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	8
4.1 Biologie in de eerste graad A-stroom	8
4.2 Wiskunde in de eerste graad A-stroom en in de tweede graad aso	9
Wiskunde in de eerste graad A-stroom.....	9
Wiskunde in de tweede graad aso	9
4.3 Economie in de derde graad aso Economie-moderne talen, Economie- wetenschappen en Economie-wiskunde.....	11
4.4 Fysica in de derde graad aso Economie-wetenschappen, Moderne talen- wetenschappen en Wetenschappen-wiskunde.....	12
5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	13
5.1 Personeelsbeheer.....	13
5.2 Professionalisering	13
5.3 Materieel beleid	15
5.4 Welzijn	15
5.5 Curriculum	15
5.6 Begeleiding	15
5.7 Evaluatie	16
6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	18
7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	19
7.1 Wat doet de school goed?	19
7.2 Wat kan de school verbeteren?	19
7.3 Wat moet de school verbeteren?	19
8. ADVIES.....	20
9. REGELING VOOR HET VERVOLG	20

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Zij deed dit in het kader van haar opdracht zoals bepaald in het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of de instelling op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of de instelling zelfstandig de tekorten kan remediëren.

De onderwijsinspectie maakt gebruik van de mogelijkheid om het toezicht op de erkenningsvoorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid afzonderlijk uit te voeren. Dit impliceert dat het advies in dit verslag betrekking heeft op alle erkenningsvoorwaarden behalve de voorwaarden die het welzijnsbeleid betreffen (hygiëne, veiligheid en woonbaarheid).

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, de doorlichtingsbezoeken en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie leergebieden en procesindicatoren of procesvariabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens de doorlichtingsbezoeken.

Tijdens de doorlichtingsbezoeken verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op de volledige instelling of op één of meerdere structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Enkel bij een ongunstig advies adviseert de onderwijsinspectie of de instelling zelfstandig de vastgestelde tekorten kan remediëren.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde viseert het verslag en stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. **SAMENVATTING**

Het Sint-Paulusinstituut is een middelgrote school met een driegradenstructuur. In de eerste graad biedt zij de A-stroom aan en in de tweede en derde graad heeft zij een ruim aso-aanbod, dat zich uitstrekt over economie, moderne talen, wetenschappen en wiskunde, en een beperkt tso-/bso-aanbod in het studiegebied Handel.

De school slaagt erin de meeste leerlingen succesvol te laten doorstromen. In vergelijking met de Vlaamse referentiecijfers reikt de school vooral in de eerste graad, maar ook in het bso en het tso procentueel meer B-attesten uit. Het aantal C-attesten is gering. Met haar attesteringsbeleid wil de school de leerlingen oriënteren naar studierichtingen die aansluiten bij hun aanleg en belangstelling. Er zijn weinig zittenblijvers. Het aantal leerlingen met schoolse achterstand is beperkt. Meer dan gemiddeld stromen de afgestudeerden door naar het hoger onderwijs. Wel kiezen zij minder dan gemiddeld voor een universitaire opleiding. Het studiesucces op het einde van het eerste jaar hoger onderwijs ligt iets hoger dan het Vlaamse gemiddelde.

Het erkenningsonderzoek, op basis van de geselecteerde vakken en studierichtingen, heeft uitgewezen dat de school in voldoende mate de onderwijsdoelstellingen realiseert voor biologie in de eerste graad, voor wiskunde in de eerste graad en in de tweede graad aso en voor economie in de derde graad aso. Dat is niet het geval voor fysica in de derde graad aso in de wetenschappelijke studierichtingen, vooral omwille van de gebrekkige aandacht voor experimentele doelstellingen.

Voor het geheel van het aso is de aandacht voor de ontwikkeling van de onderzoekscompetentie een zwak punt in de leerplanrealisatie. Op dit vlak staat de school nog onvoldoende ver. Wel zijn er enkele waardevolle aanzetten. Een verdere professionalisering van de leraren en de ontwikkeling van een visie op school- en vakniveau kunnen ertoe bijdragen dat dit pijnpunt op korte termijn bijgestuurd wordt.

De school moedigt het personeel aan zich blijvend te professionaliseren en trekt hiervoor de nodige middelen uit. Momenteel wordt de nascholing nog te veel bepaald door de aangeboden mogelijkheden. De nieuwe schoolleiding wil de nascholing beter laten aansluiten bij de behoeften op vak- en schoolniveau.

In overeenstemming met haar pedagogisch project besteedt de school veel aandacht aan leerbegeleiding. Voor leerlingen met speciale noden worden passende maatregelen uitgewerkt. De remediërende leerbegeleiding is goed uitgebouwd. Preventieve acties met betrekking tot 'leren leren' richten zich vooral op de leerlingen van het eerste jaar. In de andere jaren worden weliswaar leertips en leerstrategieën aangereikt, maar in de vakken wordt daar nog onvoldoende op ingespeeld.

De school kent de vakgroepen een grote verantwoordelijkheid toe bij de invulling van de evaluatie als indicator van de leerplanrealisatie. Daarbij worden ze niet aangestuurd door een schoolbrede visietekst met expliciete richtlijnen. Het risico bestaat dat er daardoor niet gelijkgericht geëvalueerd wordt. Voor de doorgelichte vakken blijkt dat de evaluatie over het algemeen kwaliteitsvol verloopt.

Onder impuls van de schoolleiding worden het pedagogisch project en het schoolwerkplan dit schooljaar geactualiseerd. Daaruit zullen vervolgens prioriteiten op korte en lange termijn worden afgeleid. Dat de schoolleiding veel belang hecht aan participatieve besluitvorming blijkt o.a. uit een herziening van de statuten van de pedagogische raad. Die krijgt een belangrijke rol toebedeeld bij het uitstippelen van het algemeen beleid. Een van de elementen die de school prioritair ter harte zal moeten nemen is de kwaliteitszorg. Doordat de doeltreffendheid van de vele initiatieven die de school neemt onvoldoende onderzocht wordt, worden kansen gemist om tastbare

aanknopingspunten te detecteren voor doelgerichte ontwikkeling. Het ontwikkelen van een functionele organisatiestructuur kan hierbij een belangrijke bijdrage leveren.

De inzet en de betrokkenheid van het personeel samen met de vernieuwde dynamiek, die door de schoolleiding op gang werd gebracht, laten veronderstellen dat de school haar sterke punten zal borgen en het nodige zal doen om bij te sturen waar dit wenselijk is. Omdat de onderwijsinspectie heeft kunnen vaststellen dat zowel bij de vakgroep fysica als bij de schoolleiding voldoende engagement, professionaliteit en veranderingsbereidheid aanwezig zijn om aan de tekorten te verhelpen, brengt zij een gunstig advies uit.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie vakken/structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1 Vakken/structuuronderdelen in de focus

VAKKEN BASISVORMING

Biologie
Fysica
Wiskunde

KEUZE / SPECIFIEK GEDEELTE

Graad 3	ASO	Economie-moderne talen
Graad 3	ASO	Economie-wetenschappen
Graad 3	ASO	Economie-wiskunde
Graad 3	ASO	Moderne talen-wetenschappen
Graad 3	ASO	Wetenschappen-wiskunde

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Personeel

Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL

- Recente directiewissel.

4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde vakken/structuuronderdelen volgende vaststellingen op:

4.1 Biologie in de eerste graad A-stroom

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplandoelstellingen voor het vak biologie worden goed gerealiseerd. De leerinhouden worden op een levensechte en aanschouwelijke manier aangebracht en zoveel mogelijk ondersteund door didactisch materiaal. Dit bevordert zowel de begripsvorming bij de leerlingen als hun motivatie voor het vak. Er is voldoende aandacht voor microscopie en veldbiologie en er worden dissecties uitgevoerd. De biotoopstudie wordt degelijk voorbereid en grondig uitgewerkt.
- De leerlingen worden betrokken bij het lesgebeuren, dat interactief verloopt. Uit de leergesprekken blijkt dat de leerlingen over een degelijke basiskennis beschikken.
- De evaluatie is voldoende afgestemd op de leerinhouden, maar richt zich nog te weinig op de leerplandoelstellingen. De nadruk ligt hierdoor nog te sterk op reproductie van kennis en minder op het leggen van verbanden of het verklaren van fenomenen. De validiteit van de evaluatie wordt hierdoor ten dele gehypothekeerd. De leerlingenresultaten zijn overwegend goed. Tekorten komen zelden voor en sporen met zwakke resultaten voor andere vakken.
- De materiële omkadering ondersteunt de leerplanrealisatie, zij het dat de veeleer krappe lokalen leerlingactief werken in grotere lesgroepen bemoeilijken. De lessen worden visueel ondersteund door efficiënt gebruik van didactische middelen en ICT.
- In het kader van preventieve leerbegeleiding wordt zowel in de lessen als in de leerlingencursussen aandacht besteed aan structureren en schematiseren. De leerlingen worden goed voorbereid op toetsen en examens en hun resultaten worden benut om het leerproces bij te sturen. Individuele vakproblemen worden buiten de lestijden bijgespijkerd en zwakke resultaten leiden steeds tot remediëringsinitiatieven. Over de resultaten van de remediëringsacties wordt zelden gerapporteerd in agenda's of rapporten.
- Er wordt geregeld nascholing gevolgd; de nascholingservaringen worden doorgegeven en geïmplementeerd in de klas. De overgang naar het nieuwe vak natuurwetenschappen in het eerste leerjaar verloopt vlot.

4.2 Wiskunde in de eerste graad A-stroom en in de tweede graad aso

Wiskunde in de eerste graad A-stroom

Voldoet

Wiskunde in de tweede graad aso

Voldoet

Vaststellingen

- In de A-stroom van de eerste graad werden vorig schooljaar de eindtermen en de leerplandoelstellingen van het graadleerplan (D/1997/0279/032) in de basisvorming in voldoende mate gerealiseerd. De doelstellingen van het nieuwe graadleerplan (D/2009/7841/003) worden tot heden conform de verwachtingen in het leerplan gerealiseerd.
- In de tweede graad worden de eindtermen en de leerplandoelstellingen van de basisvorming wiskunde (leerplan D/2002/0279/047) in voldoende mate gerealiseerd.
- Het naast elkaar aanbieden van twee leerwegen in de studierichting Economie van de tweede graad aso is ingegeven door de zorg om een zo breed mogelijke studiekeuze open te laten in de derde graad. Hierdoor biedt de school de facto voor eenzelfde structuuronderdeel twee verschillende inhouden aan, wat indruist tegen het gelijkwaardigheidsprincipe². Wel kan de school aantonen dat de leerinhouden die als uitbreiding worden aangeboden niet in rekening worden gebracht bij de sanctionering van de leerlingen. De evaluatie van deze extra leerinhouden wordt als een apart item gecommuniceerd op het rapport. De vakgroep houdt met deze verdeling rekening bij het opstellen van de jaarplanning.
- In alle lesgroepen streeft men een hoog niveau na en bereikt men een goed evenwicht tussen een leerplangerichte aanpak en de mogelijkheden van de leerlingen. In alle graden komen alle vakgebonden vaardigheden (reken- en tekenvaardigheden, denken redeneervaardigheden, probleemoplossende vaardigheden, wiskundige taalvaardigheden) in voldoende mate aan bod. De vakgroep is nog op zoek naar een doeltreffende manier om vakgebonden attitudes in de evaluatie op te nemen. De leerlingen (en ouders) krijgen productfeedback. Het geven van procesfeedback op basis van grondige toetsanalyses en individueel gerichte remediërsinitiatieven is leraargebonden.
In de eerste en de tweede graad worden de examens overwegend in overleg opgesteld en zijn ze verzorgd. Ze hebben een redelijke moeilijkheidsgraad al zijn ze soms wat volumineus. Niettegenstaande enkele reeksen van repetitieve rekenvragen is er toch een goede variatie in de aard van de vraagstelling.
- Op de vakvergaderingen worden meestal uitsluitend praktische en organisatorische onderwerpen besproken. Alhoewel de vakgroep aangeeft aandacht te willen besteden aan het talenbeleid is de uitwerking in de klas nog in ontwikkelingsfase. Een gelijkgerichte en doeltreffende aanpak ontbreekt.

² SO 64, § 3.6.3 "... Per school en per structuuronderdeel worden voor alle leerlingen dezelfde leerplannen (of leerplan) gehanteerd. Op deze wijze worden de gelijkwaardigheid op het vlak van de studiesanctionering en de transparantie van het onderwijsaanbod gevrijwaard...."

- In de eerste graad krijgen alle klasgroepen een extra lestijd wiskunde aangeboden waarbij er klasdoorbrekend wordt gewerkt. Op basis van door de vakgroep opgestelde diagnostische toetsen (in het begin van het schooljaar) of op basis van de behaalde resultaten (tijdens het schooljaar) worden de leerlingen ingedeeld in vier niveaugroepen. Elk van deze groepen oefent op eigen tempo de leerstof in onder leiding van een niveauleerkracht (vier leraren die via een rotatiesysteem een van de vier groepen begeleiden). Ondanks de enorme inzet en gedrevenheid van de betrokken leerkrachten rendert de werkwijze op dit ogenblik niet ten volle. De niveaugroepen worden niet voldoende gebruikt om te werken met een gedifferentieerde aanpak en alternatieve werkvormen worden zelden gehanteerd. ICT wordt onvoldoende ondersteunend ingezet en het remediërend effect wordt niet gemeten waardoor bijsturing te weinig gebeurt. Tevens gebeurt de verdeling van de leerlingen over de verschillende groepen niet op basis van voldoende objectieve en transparante criteria en kan de validiteit van de diagnostische toetsen in vraag worden gesteld.
- De zorgbreedte van de leraren uit zich positief in bijwerksessies, het werken met remediëringsschriftjes of het geven van extra taken. Uit gesprekken en leerlingennotities blijkt dat het klassieke lespatroon in de eerste graad af en toe wordt doorbroken met begeleid zelfstandig werken, al blijft binnenklasdifferentiatie eerder een uitzondering. De vakgroepvisie rond zorgbreedte enerzijds en het bewaken van de kwaliteit anderzijds wordt uitgebreid beschreven in de vakverslagen maar wordt niet omgezet in concrete gelijkgerichte actieplannen waardoor de effecten van de verschillende initiatieven veelal uitblijven. De vakgroep staat open voor ontwikkeling van nieuwe initiatieven en beschikt over een goede mix van individuele professionaliteit rond verschillende onderwijsdomeinen.
- De algemene eindterm in verband met ICT (eindterm 7³) en de ICT-verwachtingen in de vakoverschrijdende eindtermen en in de leerplannen worden in voldoende mate gerealiseerd, maar er zijn nog enkele knelpunten. In de eerste graad werken de leerlingen af en toe met computersoftware terwijl in de tweede graad de ICT-integratie zich dikwijls beperkt tot het gebruik van het grafisch rekentoestel. De beschikbaarheid van de computerlokalen is nog niet optimaal, zo kunnen leerlingen van sommige klasgroepen van de tweede graad nooit zelfstandig een computer gebruiken.
- Bij de opstelling van de lessenroosters wordt onvoldoende rekening gehouden met de noden van de leerlingen. Sommige klasgroepen van de eerste graad krijgen drie van de vier wekelijkse lestijden wiskunde na elkaar waardoor de spreiding van de mogelijke evaluatiemomenten en de verwerking van de leerstof door de leerlingen niet optimaal verlopen. De planningsdocumenten worden waar mogelijk gemeenschappelijk opgesteld, zijn overzichtelijk en geënt op de leerplandoelstellingen. De vakgroep plant, controleert en stuurt indien nodig bij. De wijze waarop nieuwe leerkrachten door de verschillende vakgroepleden worden ondersteund is een voorbeeld van goede praktijk.
- Tijdens de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting werden enkele vakgerichte en algemeen pedagogische nascholingen gevolgd. De multiplicatie van de inhouden is goed.
- De materiële uitrusting om de doelstellingen te realiseren voldoet. De inrichting van de leslokalen is elementair en biedt geen inhoudelijke meerwaarde aan een wiskundige onderwijs- en leeromgeving.
- Een relatief grote groep leerlingen neemt deel aan wedstrijden zoals de kangoeroewedstrijd en de wiskunde-olympiades met soms goede resultaten.

³ Bij het oplossen van wiskundige problemen functioneel gebruik maken van ICT.

4.3 Economie in de derde graad aso Economie-moderne talen, Economie-wetenschappen en Economie-wiskunde

Voldoet

Vaststellingen

- De leerlingen behalen goede resultaten voor economie. Vorig schooljaar was er geen enkele leerling met een tekort. De gemiddelde resultaten lagen vrij hoog.
- Grosso modo worden alle leerplandoelstellingen aangereikt. De lessen verlopen leerboekgestuurd. Eigen accenten, gericht op een meer diepgaande behandeling van de leerinhouden, worden nog niet aangetroffen.
- Vorig jaar maakten de leerlingen in hun laatste jaar een eindwerk voor economie. Zij maakten daarbij gebruik van een stappenplan, dat deels tegemoet kwam aan de leerplandoelstellingen betreffende de ontwikkeling van de onderzoekscompetentie. Wel gebeurde de informatieverzameling nog te weinig gericht omdat de onderzoeksvragen pas nadien aan de orde kwamen. Ook confronteerden de leerlingen hun onderzoeksresultaten en conclusies nog niet met andere standpunten. Evenmin was er al sprake van een evaluatie van de onderzoeksresultaten door de leerlingen zelf. Positief was de aandacht voor de procesmatige aanpak, waarbij voor elke stap heldere beoordelingscriteria uitgewerkt waren. Helaas heeft men dit schooljaar voor een andere benadering gekozen. In plaats van een onderzoek over een controversieel onderwerp voeren de leerlingen nu een landenstudie uit, waarbij de nadruk vooral ligt op het verzamelen en verwerken van cijfermateriaal. Hoewel deze opdracht zeker geschikt is als toepassingsopdracht bij de behandelde lesonderwerpen, laat ze onvoldoende toe om de leerplandoelstellingen betreffende de onderzoekscompetentie te realiseren. De vakgroep is zich hiervan in de loop van het jaar bewust geworden en heeft zich voorgenomen om volgend schooljaar de onderzoekscompetentie conform de leerplaneisen en vanuit een graadoverstijgende leerlijn invulling te geven.
- Hoewel het onderwijsleergesprek nog steeds een prominente plaats inneemt, krijgen leeractieve werkvormen in toenemende mate aandacht. Het persoonlijk werk neemt daarin een belangrijke plaats in. Vaak maken de leerlingen daarbij gebruik van het internet. De leerlingen maken eveneens gebruik van ICT voor het aanmaken van grafieken en voor het geven van presentaties. De aanwending van ICT wordt gefaciliteerd doordat twee van de vier lesuren ingeroosterd worden in een computerklas.
- Volgens de schoolafspraken bepalen toetsen en taken 25% en examens 75% van het eindresultaat. In de praktijk weegt het dagelijks werk nochtans zwaarder door dan uit deze cijfers blijkt. Om ze voldoende te kunnen honoreren rekent men sommige zelfstandige werkstukken en het eindwerk door in het examencijfer. Dit beantwoordt aan de moderne visie op evalueren als een breed proces. Tijdens het jaar wordt er frequent getoetst. De examenvragen vormen een goede mix van kennis, toepassing en inzicht. Zij laten in voldoende mate toe na te gaan of de leerlingen zich de analyserende vaardigheden, die het leerplan van hen verwacht, hebben eigen gemaakt. Vaak sluiten de vragen aan bij concrete contexten. Essentieel is daarbij wel dat de context een probleem bevat dat de leerlingen moeten oplossen. Vooral in het onderdeel bedrijfseconomie is dat niet altijd het geval en peilt de vraagstelling soms meer naar begrijpend lezen dan naar het bereiken van een leerplandoelstelling. Ook worden in de examens soms vragen aangetroffen, die zeker niet misstaan in een formatieve toets, maar minder geschikt zijn om na te gaan of de einddoelstelling bereikt is. In hun totaliteit zijn de examens voldoende representatief voor het geheel van de leerplandoelstellingen.
- Leerlingen kunnen de oplossingen bij de afgelegde toetsen achteraf raadplegen op het elektronisch leerplatform. Ingeval van een tekort krijgen de leerlingen bijkomende oefeningen opgegeven. Ook is men bereid om op vraag van de leerlingen bijkomende lessen te geven tijdens de middagpauze. Maar aan preventieve leerbegeleiding wordt nog onvoldoende aandacht geschonken.

- In de les heerst een aangenaam leerklimaat. De leraren slagen erin de leerlingen taakgericht te laten werken en zijn leerling-betrokken. Hun engagement ten aanzien van de onderwijstaak uit zich o.a. in een ruime bereidheid om nascholing te volgen en in het aanbieden van vakgerelateerde extramurale activiteiten. Het rendement van de nascholingen kan nog verhoogd worden door ze te koppelen aan een behoefteanalyse.

4.4 Fysica in de derde graad aso Economie-wetenschappen, Moderne talen-wetenschappen en Wetenschappen-wiskunde

Voldoet niet

Vaststellingen

- De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden niet in voldoende mate gerealiseerd, in hoofdzaak omdat het verplichte aantal leerlingenpractica in het tweede leerjaar van de derde graad niet wordt uitgevoerd. De onderzoeksnamiddag aan een hogeschool is weliswaar een verrijkende ervaring voor de leerlingen, maar draagt op zich onvoldoende bij tot het opbouwen van onderzoeksvaardigheden zoals bedoeld in het leerplan⁴ en tot de realisatie van de eindtermen over onderzoekend leren/leren onderzoeken⁵. In het eerste leerjaar van de derde graad voert men wel het aantal opgelegde leerlingenpractica uit, maar is er nog onvoldoende een leerlijn uitgewerkt van meer gesloten naar meer open opdrachten.
- Noch op schoolniveau, noch op vakgroepniveau wordt voldoende aandacht besteed aan de realisatie van de eindtermen over onderzoekscompetentie in de polen van de derde graad, in het bijzonder in de pool wetenschappen⁶. De te beperkte aandacht voor het experimentele luik van de fysica heeft uiteraard voor gevolg dat het vak weinig kan bijdragen tot de realisatie van deze eindtermen. Inspiratie hiervoor kan in de toekomst gevonden worden in de projecten van de vrije ruimte en in een aantal opdrachten voor het eindwerk van de laatstejaarsleerlingen.
- De eindtermen en de leerplandoelstellingen die gekoppeld zijn aan theoretische leerinhouden, worden in voldoende mate gerealiseerd. Wel gaat in het tweede leerjaar te veel aandacht naar wiskundige uitdieping, waardoor te weinig tijd overblijft voor de eindleerstof over elektromagnetische golven en fundamentele wisselwerkingen. Demonstratieproeven worden onvoldoende ingezet om het onderwijs aanschouwelijk te maken. De integratie van ICT-toepassingen kan hiervoor maar gedeeltelijk compenseren. De eindtermen en de leerplandoelstellingen over wetenschap en samenleving worden enkel in het eerste leerjaar voldoende gerealiseerd. In het tweede leerjaar is de lespraktijk hiervoor te weinig contextgericht.
- Vanuit een bekommernis om de leerlingen optimaal voor te bereiden op hoger onderwijs, houdt men vast aan leerplaninhouden uit het verleden, die een veel sterkere wiskundige aanpak vooropstellen dan het huidige leerplan vraagt. Men gaat hiermee voorbij aan de algemeen vormende functie van het aso en aan verschuivingen die zich inmiddels ook in het curriculum van het hoger onderwijs voordeden. Er blijft door deze aanpak te weinig tijd over om de experimentele en leefwereldgerichte doelstellingen uit het leerplan te realiseren. Ook het ruime aantal extramurale activiteiten dat de school aanbiedt, hypothekeert soms een volledige leerplanrealisatie.
- De leerlingenresultaten zijn overwegend goed. Tekorten sporen meestal met zwakke resultaten voor andere vakken. De leerlingenevaluatie is voldoende valide. Hoewel in

⁴ Leerplan D/2006/0279/058 Leerlingenpracticum 4.5 p.26

⁵ Leerplan D/2006/0279/058 Onderzoekend leren/leren onderzoeken 2.2.1 p.7

⁶ SET 29: aan de hand van diverse methoden, waaronder geautomatiseerde, informatie verwerven en verwerken: verbaal, grafisch, in tabelvorm en wiskundig

SET 30: over een eenvoudig natuurwetenschappelijk probleem een opdracht plannen, uitvoeren en evalueren

SET 31: over onderzoeksresultaten en methode reflecteren en erover rapporteren

de evaluatie geen onderscheid wordt gemaakt tussen uitbreidings- en basisleerstof, blijft het aandeel van de uitbreidingsopgaven voldoende beperkt. De vraagstelling is gevarieerd en er wordt zowel naar kennis, toepassingsvermogen als inzicht gepeild. Soms krijgt reproductie van kennis een te groot gewicht. De opgaven zijn eenduidig en helder geformuleerd. De vragen worden nog niet altijd gesteld binnen zinvolle contexten, maar daarin is een positieve evolutie merkbaar. De leerlingenpractica in het eerste leerjaar worden niet altijd geëvalueerd, hoewel er heldere criteria werden afgesproken met de leerlingen.

- De infrastructuur en de ICT-uitrusting voldoen. Door het gebrek aan aandacht voor experimenteel werken, worden de beschikbare leermiddelen voor demonstratie- en leerlingenproeven niet voldoende ingezet en zijn ze niet optimaal afgestemd op de vereisten in het leerplan.
- Via leergesprekken worden de leerlingen uitgenodigd tot participatie aan de lessen, maar leraargebonden remt een te sturende aanpak hun actieve en spontane inbreng af. Met betrekking tot taalgebruik vervullen de leraren een voorbeeldfunctie en is er voldoende aandacht voor correct gebruik van de vaktaal. De lessen verlopen gestructureerd en het cursusmateriaal is ondersteunend. Positief is de aandacht die wordt besteed aan oplossingsstrategieën voor vraagstukken. De leerlingen worden degelijk voorbereid op toetsen en examens en krijgen hierover feedback, zij het dat de resultaten van remediëringsacties zelden worden opgenomen in leerlingenagenda's en rapporten. Op vraag van de leerlingen wordt tijd vrijgemaakt voor het bijspijkeren van vakproblemen. Leerlingen die wensen deel te nemen aan de toelatingsproef arts/tandarts of aan de fysica-olympiade, worden begeleid. Voor 'leren leren' zijn er leraargebonden initiatieven zoals het verstrekken van waardevolle studie- en planningstips.
- De vakgroepwerking heeft nog niet geleid tot intensieve samenwerking rond pedagogisch-didactische aspecten. Gemeenschappelijke actie rond het realiseren van alle eindtermen en leerplandoelstellingen en het doorgeven van voorbeelden van goede praktijk, vormen uitdagingen voor de toekomst.
- De vastgestelde tekorten leiden niet tot een advies beperkt in de tijd, daar zowel de vakgroep als de schoolleiding blijf geven van voldoende engagement, professionaliteit en veranderingsbereidheid.

5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert volgende vaststellingen op:

5.1 Personeelsbeheer

5.2 Professionalisering

5.2.1 Aanvangsbegeleiding

5.2.2 Deskundigheidsbevordering

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- ondersteuning
- ontwikkeling.

Vaststellingen

- De schoolleiding hecht veel belang aan de professionalisering van haar personeel. Nascholing wordt sterk aangemoedigd; aan de leraren wordt gevraagd om minstens één vakgebonden en één algemene nascholing per schooljaar te volgen. Het merendeel van de personeelsleden schoolt zich vooral op vakgebied bij. Niet-nascholers worden aangesproken en extra aangespoord. Het directieteam volgt nascholing over beleidsmatige thema's. Ook het ondersteunend personeel volgt geregeld nascholing.
- Via de gemotiveerde aanvragen uit de vakgroepen en de functioneringsgesprekken, inventariseert de school jaarlijks de noden op het vlak van professionalisering. Voor een aantal nascholings thema's krijgt de school input van de scholengemeenschap. Dit vertaalde zich tot nog toe in een nascholingsplan met een aantal prioriteiten op korte termijn. Tot de recente prioriteiten behoorden onder meer de implementatie van nieuwe leerplannen, zorg, taalbeleid, vakoverschrijdende eindtermen, ICT, preventie en welzijn.
- Naast de inbreng van de scholengemeenschap en het externe nascholingsaanbod, organiseert de school geregeld contacten met de pedagogische begeleiding. Zij zorgt zelf voor interne nascholing op het vlak van ICT.
- De schoolleiding wil het rendement van de gevolgde nascholing vergroten en het nascholingsplan beter inpassen in de schoolvisie en het schoolwerkplan. Op basis van een diepgaander analyse van de behoeften zowel op vak- als op schoolniveau, wil zij komen tot een nascholingsplan met prioriteiten op korte, middellange en lange termijn. Zo kan de nascholing een meer vraaggestuurd karakter krijgen. Directie en middenkader zoeken hiervoor ondersteuning bij de pedagogische begeleidingsdienst, in het kader van een project rond lokaal professionaliseringsbeleid.
- Het nascholingsplan wordt voor advies voorgelegd aan de schoolraad en het lokaal overlegcomité. De nascholingsmiddelen worden correct gebruikt, doorgaans nog aangevuld met eigen middelen. De school investeert daarenboven in de uitbouw van een informatierijke leeromgeving.
- De schoolleiding legt de verantwoordelijkheid voor multiplicatie van nascholing bij de vakgroepen. Noch de multiplicatie, noch de implementatie van de nascholingservaringen worden structureel opgevolgd. Hierdoor kunnen de effecten van nascholing moeilijk worden gemeten. Uit de doorlichting blijkt dat niet alle vakgroepen er even goed in slagen om de gedurende nascholingen verworven kennis en vaardigheden om te zetten in de klaspraktijk. Voor bepaalde disciplines speelt de gevolgde nascholing nog te weinig in op de eisen van de leerplannen. Er zijn nog geen aanzetten tot nieuwe vormen van intern professionaliseren, zoals intervisie en hospiteren, die de vakgroepwerking zouden kunnen versterken.

5.3 Materieel beleid

5.4 Welzijn

5.5 Curriculum

5.6 Begeleiding

5.6.1 Afstemming tussen school en CLB of andere partners

5.6.2 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning.

Vaststellingen

- Zowel op het niveau van de scholengemeenschap als op het niveau van de school is het zorgbeleid een van de centrale aandachtspunten. Binnen de scholengemeenschap is een visie uitgewerkt op het zorgbeleid met specifieke aandacht voor de leerbegeleiding. In het pedagogisch project van de school is zorgverbreding een van de dragende elementen. De zorgverbreding krijgt vooral gestalte vanuit de GOK-werking. Doorheen de verschillende GOK-cycli maakte het thema 'Preventie en remediëring van leerachterstand' steeds deel uit van de gekozen thema's.
- Ter ondersteuning van de leerbegeleiding heeft de school een veelheid aan structuren opgezet. Soms zijn ze overlappend, soms zijn ze onvoldoende op elkaar afgestemd. Er is een zorgcoördinator, er zijn huiswerkbegeleiders, een cel leerlingenbegeleiding, een werkgroep zorgverbreding GOK, een werkgroep dyslexie/ADHD/ADD, een werkgroep 'leren leren' per graad, een werkgroep VOET. Sommige van deze werkgroepen worden aangestuurd door de zorgcoördinator, andere door de graadcoördinatoren of door de adjunct-directeur. Enkel voor de cel leerlingenbegeleiding is een vergaderkalender opgesteld. De andere werkgroepen vergaderen meestal ad hoc, wat niet echt bevorderlijk is voor het creëren van een ontwikkelingsdynamiek.
- De zorg voor leerlingen met specifieke noden is goed uitgebouwd. Leerlingen met geattesteerde leerstoornissen genieten van compenserende en/of dispenserende maatregelen. Voor deze leerlingen zijn er individuele handelingsplannen. Tijdens de examens genieten zij van bijkomende faciliteiten. Voor GON⁷-leerlingen is in aangepaste begeleiding voorzien.
- De school heeft een breed spectrum aan remediërende leermaatregelen uitgewerkt. Wat de preventieve leerbegeleiding betreft, biedt de school voldoende ondersteuning aan de leerlingen van het eerste jaar. Voor de leerlingen van de andere jaren is de preventieve leerbegeleiding minder sterk uitgebouwd. In de tweede graad rekent men vooral op de klassenleraar om het 'leren leren' onder de aandacht van de leerlingen te brengen. De belangstelling van de klassenleraren hiervoor is wisselend. Maar bovenal ontbreekt de wisselwerking met de vakken. Daardoor leveren de inspanningen doorgaans weinig resultaat op. Ook in de derde graad staat de preventieve leerbegeleiding niet echt op het voorplan. Bij de meeste leraren is er weinig aandacht voor de vakoverstijgende eindtermen 'leren leren'. Opvallend is ook de begripsverwarring tussen het persoonlijk werk van de leerling en het ontwikkelen van de onderzoekscompetentie bij heel wat leraren. Kortom, de school beschikt op het vlak van de preventieve leerbegeleiding nog over een ruime progressiemarge.

⁷ Geïntegreerd onderwijs

- De effecten van de leerbegeleiding worden nog maar weinig in kaart gebracht. Enkel over de huiswerkklas is er een bevraging opgezet bij de deelnemers. Of de andere maatregelen effect sorteren, is minder duidelijk. Daardoor mist de school een richtinggevend kompas om uit te maken op welke maatregelen ze meer of minder zou moeten inzetten.

5.7 Evaluatie

5.7.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- ondersteuning.

Vaststellingen

- Op schoolniveau is het administratieve luik van de leerlingenevaluatie adequaat georganiseerd. De schooleigen documenten met betrekking tot de evaluatiecriteria en evaluatieprocedure van de geïntegreerde proef, de stage, het projectwerk in de vrije ruimte en de onderzoekscompetenties in de derde graad zijn helder geformuleerd en worden geregeld herwerkt. Vooral in de derde graad wordt veel belang gehecht aan eindwerken die vaak ook mondeling voor een jury dienen te worden verdedigd. Ook dit cijfer wordt verrekend in de globale evaluatie van de leerling, hetzij in de berekening van het cijfer voor een vak, hetzij in de berekening van het cijfer voor projectwerk in de vrije ruimte.
- Voor de inhoudelijke aspecten zoals validiteit, betrouwbaarheid, transparantie, efficiëntie, objectiviteit en normering wordt de verantwoordelijkheid gelegd bij de vakgroepen en de individuele leraren. Daarbij worden ze niet aangestuurd door een schoolbrede visietekst met expliciete richtlijnen. De gelijkgerichtheid en de kwaliteit van de afspraken wordt daardoor onvoldoende bewaakt en de uitvoering door de individuele leraren wordt niet opgevolgd. Voor de doorgelichte vakken blijkt dat de professionaliteit van de leraren over het algemeen leidt tot een kwaliteitsvolle evaluatie.
- De verhouding tussen dagelijks werk en examens verschilt naargelang de graad. Toch nemen de examens in alle graden nog steeds het grootste aandeel van het puntentotaal voor hun rekening. In de eerste graad worden bepaalde vakken gespreid geëvalueerd en aangevuld met examens op het einde van het trimester/semester. De aanbevelingen over evaluatie in de leerplannen worden meestal gevolgd.
- Enkel in het bso en het tso worden attitudes systematisch geëvalueerd. Dit gebeurt weinig transparant en niet eenvormig. Er wordt onvoldoende onderscheid gemaakt tussen de evaluatie van vak- en algemene attitudes.
- De meeste leraren bereiden hun leerlingen goed voor op de evaluatie en communiceren duidelijk over de verwachtingen. De gebruikte evaluatievormen zijn meestal klassiek. Leerlingen worden in de meeste vakken nog te weinig gestimuleerd door actieve werk- en bijhorende evaluatievormen.
- De opdrachten voor de geïntegreerde proeven en de stages worden procesmatig goed begeleid en zijn afgestemd op de eigenheid van de studierichtingen. De evaluatiecriteria zijn transparant. De leerlingen houden een logboek bij en leggen een portfolio aan om hun eigen leerproces bij te sturen en hun vorderingen in kaart te brengen. De cijfers voor de geïntegreerde proef en de verdediging voor een jury (bso en tso) vormen een belangrijk gegeven met betrekking tot de eindevaluatie van de leerling. De ouders krijgen hierover schriftelijke informatie tijdens de eerste weken van het schooljaar.
- De bespreking van de leer- en studiehouding maakt deel uit van het overleg op alle klassenraden.

- Frequent worden leerlingen en ouders geïnformeerd over de vorderingen. Na de remediëringsperiode die volgt op de examens van het eerste trimester, krijgen de ouders vanwege de begeleidende klassenraad een persoonlijke brief bij een dreigend B- of C-attest.
- Er is nog geen analyse van de vakresultaten gebeurd om het onderwijsleerproces bij te sturen, om vastgestelde tekorten te verklaren en zo nodig terug te koppelen naar lessen evaluatiepraktijk, nagestreefd niveau en/of effecten van de evaluatievorm en het gewicht dat eraan gegeven wordt.
- De school heeft een duidelijke visie op de deliberatie. Daarbij staat de deliberatievraag centraal en worden uitgestelde beslissingen volgens de geest van de regelgeving gehanteerd. De deliberatiecriteria en de deliberatieprocedure zijn goed uitgebouwd en duidelijk omschreven. Waarschuwingen en vakantietaken worden regelmatig toegekend. Ze worden beschouwd als alternatief voor het 'herexamen' en houden een inspanningsverplichting in van de leerling, maar ook een begeleidingsplicht van de betrokken vakleraar.
- De attestering en oriëntering gebeuren leerlinggericht en zijn gebaseerd op een goede kennis van het onderwijslandschap in het vervolgonderwijs. Een uitdaging voor de school in de nabije toekomst is het geven van een bredere invulling aan evaluatie (evaluatiecultuur⁸ naast testcultuur), rekening houdend met een schoolvisie betreffende de evaluatie, de eindtermen/ontwikkelingsdoelen/leerplandoelen en de aanbevelingen in de leerplannen. Individuele initiatieven geven nu al soms een aanzet tot de implementatie van een brede evaluatie.

⁸ In een testcultuur staat vooral het beoordelen van kennis centraal; in een evaluatiecultuur ligt de klemtoon meer op de begeleidende functie van de evaluatie en gaat meer aandacht naar vaardigheden en attitudes.

6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

Vaststellingen

- Sinds dit schooljaar heeft de school een nieuwe directeur. Hij wordt bijgestaan door een adjunct-directeur, een functie die pas sinds dit schooljaar bestaat, en door een middenkader van coördinatoren. In de school zijn talrijke werkgroepen actief. De organisatiestructuur is niet altijd even helder, waardoor de beleidsvoering minder efficiënt verloopt dan mogelijk is.
- De schoolleiding hecht veel belang aan participatieve besluitvorming. Beslissingen worden pas genomen indien er een voldoende breed draagvlak voor is. Aan de pedagogische raad kent de schoolleiding een centrale plaats toe bij het tot stand komen van beslissingen. Zij ziet de raad enerzijds als een reflectieorgaan voor het algemeen schoolbeleid en anderzijds als een klankbord voor wat er leeft binnen de school. Behalve de directie en het middenkader maken ook een aantal verkozen leraren deel uit van de pedagogische raad. Dit schooljaar werden de statuten van de raad aangepast. De wijzigingen hadden vooral tot doel de lerareninspraak en de vergaderfrequentie te verhogen.
- De visie van de school wordt vertolkt in het pedagogisch project en het daarbij aansluitend schoolwerkplan. Ondersteund door de pedagogische begeleidingsdienst werkt de pedagogische raad dit schooljaar aan een actualisatie van het pedagogisch project en het schoolwerkplan. De school streeft ernaar om tegen volgend schooljaar over geactualiseerde teksten te beschikken. Uit die teksten zullen nadien beleidsprioriteiten op korte en lange termijn worden afgeleid.
- Tot nu toe ging relatief weinig aandacht uit naar kwaliteitszorg. Enkel de huiswerkklas en de extramurale activiteiten worden al geëvalueerd. Voor andere domeinen gebeurt dit veel minder. Zo verzamelt de school gegevens over de leerprestaties, de attestering en de resultaten in het vervolgonderwijs, maar die worden niet verder geanalyseerd en geëvalueerd met het oog op mogelijke bijstellingen. Evenmin heeft de school al onderzocht of de gevolgde nascholingen en de vele initiatieven op het vlak van leerbegeleiding effect sorteren. De vakwerking wordt nog te weinig aangestuurd, waardoor kansen onbenut blijven om na te denken over het eigen pedagogisch-didactisch handelen. De beleidsmatige bewaking en opvolging van de leerplanrealisatie en de evaluatie zijn ook nog geen aandachtspunten geweest. De schoolleiding is er zich van bewust dat de kwaliteitszorg in het verleden onvoldoende aandacht kreeg en wil hiervan op korte termijn een absolute prioriteit maken.

7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

7.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het attesteringsbeleid (de doorstroming van de leerlingen).

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De inzet en betrokkenheid van het personeel.
- De zorg voor de leerlingen.
- De remediërende leerbegeleiding.
- De brede vorming.

Wat betreft het algemeen beleid

- De uitbouw van participatieve structuren.

7.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie fysica in de derde graad aso in de studierichtingen Economie-wetenschappen, Moderne talen-wetenschappen en Wetenschappen-wiskunde.
- De realisatie van de leerplandoelstellingen betreffende onderzoekscompetentie in de derde graad aso.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De koppeling van de deskundigheidsbevordering aan prioriteiten op vak- en schoolniveau.
- De integratie van de preventieve leerbegeleiding binnen de vakken.

Wat betreft het algemeen beleid

- Het rendement van de bestaande organisatiestructuren optimaliseren.
- De kwaliteitszorg.

7.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- nihil

8. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor de volledige instelling.

9. REGELING VOOR HET VERVOLG

Nihil

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Luc Mondelaers

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Karel Vanderbeke